

Balders død – gerningsmand fanget

Loke var ikke oprindeligt en af aserne, men fordi han havde blandet blod med Odin, blev han regnet for at være en af dem. Loke havde flere egenskaber, som ikke var særligt flatterende, han var en drillepind og ind imellem upålidelig og ond. Han havde også den egenskab, at kunne forvandle sig til andre skikkelser, hvilket han demonstrerer to gange i denne fortælling.

Loke var misundelig på den populære Balder i gudeverdenen. Ved list lykkedes det Loke at få Balder slået ihjel. Han fik nemlig oplyst af gudinden Frigg, der var Balders, Hermods og Høders mor, at en mistelten, der voksede i Valhal på Jomsgård, ikke var taget i ed til beskyttelse af Balder, der havde haft en drøm om sin død. Næsten alt var nemlig taget i ed for at beskytte Balder mod døden. Derfor kunne kun misteltenen bruges til at få ryddet Balder af vejen.

Loke overtalte Balders bror, den blinde Høder, til at være med i en leg, hvor alle "mishandlede" Balder, dog uden nogen skade blev forvoldt derved. Alle kastede ting efter Balder, men ingenting synes at forvolde nogen skade på ham.

Loke viste nu Høder hvordan man skyder med bue og pil samt hvor Balder stod og kunne rammes. Da Balder blev ramt af mistelten pilen, døde han omgående.

Aserne blev meget ulykkelige over Balders død, og sendte Hermod til underverdenen Hel for at få Balder tilbage.

I Hel fik Hermod oplyst, at såfremt alle i verden ville begræde Balders død, ville han få lov at komme tilbage. En jættekvinde, Tøk, ville imidlertid ikke begræde Balders død, og aserne forstod så, at Tøk i virkeligheden var Loke i forklædning.

Loke fik naturligvis hele den kendte gudeverden på nakken, da de erfarede, hvad der var sket. Loke flygtede til fjelds og byggede sig et hus med åbninger mod de fire verdenshjørner. Han kunne så holde øje med, om nogen nærmede sig hans opholdssted.

For at fordrive til den, bandt Loke nogle løkker af et garn, og efterhånden blev disse løkker til det første fiskenet. Om dagen forvandlede Loke sig til en laks, og gemte sig i en fos i en nærliggende elv.

Odin, der som bekendt vidste besked om alt, opdagede Lokes tilholdssted, og aserne var snart på vej til Loke i fjeldet.

Loke opdagede dem før de nåede derhen, og han nåede også at smide fiskenettet på ilden, så det brændte, inden han i skikkelse af en laks, gemte sig i elven.

Da aserne stod i Lokes hus, så de nettet ligge som aske, men akkurat tydeligt nok til at erkende, at sådan et net kunne bruges til at fange Loke med. Derfor bandt aserne endnu et fiskenet, som de brugte til at trække gennem elven.

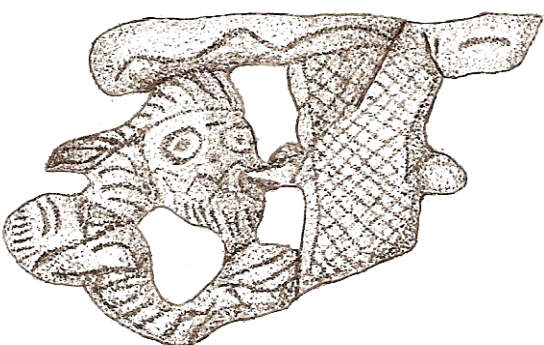
Tor gik ud i elven og holdt den ene side af fiskenettet, mens resten af aserne holdt fast i den anden ende af nettet. Ved første forsøg klemte Loke sig fast mellem to sten på bunden af elven, men alligevel kunne aserne mærke, at der var noget, der bevægede sig dernede, og de forsøgte en gang til.

Da de havde trukket fiskenettet gennem elven en stund, og nærmede sig havet, kunne de se Loke i skikkelse af en laks.

Pludselig sprang laksen over nettet og svømmede tilbage for at gemme sig i fossen. Et tredje forsøg blev gjort, og Tor gik nu midt ude i elven. Da Loke igen forsøgte at springe over fiskenettet, greb Tor ham med den anden hånd, og det skulle være forklaringen på, at laksen har en smal bagkrop.

Nu Loke var fanget, skulle han have sin straf. Straffen blev, at han blev bundet til tre sten med sønnen Narves tarme, og sat under en slange, hvis gift dryppede ned på ham. Lokes kone, Sigyn, holdt et fad under slangen for at forhindre giften at dryppe på Loke, men hver gang fadet var blevet fyldt og skulle tømmes, fik Loke alligevel gift på sig. Loke rystede så meget af smerte hver gang giften ramte ham, at jorden rystede.

Den lille dragtnål med Tor, fiskenet, Loke som en fisk og bølgen, som indikerer elven ovenover, fremviser en variant af den gængse fortælling.

Tegning ved konservator Pia Lyngberg-Larsen, Bevaringscenter Næstved

Loke og Sigyn (efter Gosforth-Korsset i Nordengland).

Sigyn holder skålen under slangen så Loke undgår giften, der drypper ned på ham.

Foto Benny Staal, Kalundborg Museum

På det fundne stykke ser det nemlig ud til at Tor griber Loke (fisken) med munden. Fisken ligner mere en ørred end en laks, men det kan jo være, at smykkesmeden ikke har kunnet se forskel.

Tekst Benny Staal, Kalundborg Museum, 2008